

บทที่ 4

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน

- จากแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนมี 3 ส่วนด้วยกัน คือ
- ส่วนที่ 1 เป็นทัศนคติต่อความสำคัญและความจำเป็นที่จัดเรียนประชากรศึกษา (15 ข้อ)
 - ส่วนที่ 2 เป็นทัศนคติต่อภาวะประชากร (15 ข้อ)
 - ส่วนที่ 3 เป็นทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัว (15 ข้อ)

แบบสอบถามทัศนคติทุกข้อมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน การให้คะแนน เป็น 5, 4, 3, 2, 1 ในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ สำหรับข้อความที่มีความหมายในเชิงบวก และสำหรับข้อความที่มีความหมายในเชิงลบคะแนนจะเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ ในแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติทั้งหมด 45 ข้อ คะแนนเต็ม 225 คะแนน ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่านักเรียนที่ได้อะแนนรวมน้อยกว่า 112.5 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษายังไม่ถูกต้อง แต่ถ้านักเรียนได้อะแนนรวมมากกว่า 112.5 คะแนน แสดงว่านักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาถูกต้องส่วนใหญ่ ถ้ายิ่งได้มากกว่า 112.5 คะแนนมาก ๆ ยิ่งแสดงว่านักเรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชากรศึกษามาก

ก. ปัจจัยด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยทางประชากรที่นำมาศึกษา 2 ปัจจัยด้วยกัน คือ

1. เพศของนักเรียน
 2. สถานภาพสมรสของบิดามารดาของนักเรียน
1. เพศของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนหญิงเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ย 166.1

คะแนน และนักเรียนชายได้คะแนนเฉลี่ย 158.5 คะแนน เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาจากค่า t ในตารางพบว่า ทศนคติของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 24) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "เพศของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" และผลที่ได้ก็นี้สอดคล้องกับการวิจัยของจินตนา ธีธฤณกุล ที่พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาสูงกว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05¹ และผลการวิจัยของสุภาวีย์ เจริญการ ที่พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีเจตคติต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีเจตคติที่ไม่เห็นด้วยต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทยมากกว่าเพศชาย²

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามเพศ

ทัศนคติ เพศ	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามเพศ					
	N	\bar{X}	S.D.	T-VALUE	df.	2-TAIL PROB
ชาย	349	158.54	6.65	-5.71	756	0.00*
หญิง	409	166.09	5.28			
รวม	758					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹จินตนา ธีธฤณกุล, "ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์," หน้า 46.

²สุภาวีย์ เจริญการ, "ความรู้และเจตคติของนักเรียนที่เรียนและไม่ได้อ่านวิชาประชากรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทย," หน้า 111.

2. สถานภาพสมรสบิตามารดาของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชาศึกษาระหว่างนักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสต่างกัน จากตารางที่ 25 พบว่า จากคะแนนเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับประชาการศึกษาของนักเรียนจะแตกต่างกันตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา กล่าวคือ นักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสแยกกันอยู่เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (163.4 คะแนน) รองลงมาได้แก่ นักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ร่วมกัน (162.6 คะแนน) และนักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสหย่าร้าง, หม้าย (162.5 คะแนน) ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาค่า F ในตารางพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "สถานภาพสมรสของบิดามารดาของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชาการศึกษาของนักเรียน" เพราะนักเรียนที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสต่างกันไม่ได้มีทัศนคติเกี่ยวกับประชาการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตัดสินใจส่วนใหญ่เกี่ยวกับประชาศึกษาเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนมากกว่าในครอบครัว (ดูตารางที่ 25 และ 26 ในภาคผนวก ข.) ดังนั้นถึงแม้ว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาจะแตกต่างกันก็ไม่มีอิทธิพลทำให้ทัศนคติด้านประชาการศึกษาของนักเรียนต่างกัน

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชาศึกษาจำแนกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา

สถานภาพสมรสของบิดามารดา	ทัศนคติ	ทัศนคติเกี่ยวกับประชาศึกษา			
		N	\bar{X}	df.	F-RATIO F
สมรส(อยู่ร่วมกัน) แยกกันอยู่		636	162.65	2	0.02 0.98
		26	163.35	748	
หย่าร้าง, หม้าย		90	162.51		
รวม		752		750	

ช. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ในการศึกษาทัศนคติของนักเรียนผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยทางเศรษฐกิจที่จะนำมาศึกษา 2 ปัจจัยด้วยกัน คือ

1. อาชีพของบิดาและมารดาของนักเรียน
2. รายได้ของบิดาและมารดาของนักเรียน

1.1 อาชีพของบิดาของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกัน พบว่า เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันตามอาชีพบิดาของนักเรียน นักเรียนที่บิดามีอาชีพทำงานให้ตัวเอง และมีลูกจ้างเป็นกลุ่มที่ได้อะแนนเฉลี่ยสูงสุด (165.8 คะแนน) และนักเรียนที่บิดามีอาชีพเป็นลูกจ้างทำงานให้รัฐวิสาหกิจ บริษัท ร้าน เป็นกลุ่มที่ได้อะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (161.5 คะแนน) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาจากค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 26) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่าอาชีพของบิดาของนักเรียนน่าจะมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" แต่สอดคล้องกับการวิจัยของทวี ภูพัฒน์วิบูลย์ ที่พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองซึ่งมีอาชีพต่างกันจะมีความตระหนักต่อปัญหาประชากรไม่แตกต่างกัน¹ และการวิจัยของศุภวัตรย์ เจริญการ ที่พบว่า นักเรียนที่บิดามีอาชีพต่างกันมีเจตคติต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05² ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพของบิดาอาจจะไม่มึผลกระทบ

¹ทวี ภูพัฒน์วิบูลย์, "ความรู้และความตระหนักที่มีต่อปัญหาประชากรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร," หน้า 63.

²ศุภวัตรย์ เจริญการ, "ความรู้และเจตคติของนักเรียนที่เรียนและไม่ได้เรียนวิชาประชากรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสาธิตสามัญในกรุงเทพฯ ที่มีต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทย," หน้า 111.

โดยตรงต่อทัศนคติของนักเรียนในเรื่องดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามอาชีพบิดา

อาชีพบิดา	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ลูกจ้างทำงานในสถานที่ราชการ	136	162.49	5	1.40	0.22
ลูกจ้างทำงานในรัฐวิสาหกิจ บริษัท, ร้าน	124	161.53	726		
รับจ้าง, กรรมกร	86	163.95			
ทำงานให้ตัวเองไม่มีลูกจ้าง	226	162.18			
ทำงานให้ตัวเองมีลูกจ้าง ว่างงาน	136	165.82			
รวม	733		731		

1.2 อาชีพของมารดาของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่มารดามีอาชีพต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มารดามีอาชีพทำงานให้ตัวเองมีลูกจ้างเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (163.9 คะแนน) และนักเรียนที่มารดามีอาชีพเป็นลูกจ้างทำงานให้รัฐวิสาหกิจบริษัท, ร้าน เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (158.7 คะแนน) หากจะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในตารางนี้จะเห็นได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันตามอาชีพมารดาของนักเรียน แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาจากค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่มารดามีอาชีพต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 27) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "อาชีพของมารดาของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการควบคุมตัวแปรภายนอกบางตัวที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา เช่น เพศของ

นักเรียน, ระดับการศึกษาของมารดา เหล่านี้อาจมีผลกระทบมากกว่าตัวแปรนี้คือ อาชีพของมารดา

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามอาชีพมารดา

อาชีพมารดา	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ถูกจ้างทำงานให้สถานที่ราชการ	64	163.61	5	0.59	0.71
ถูกจ้างทำงานให้รัฐวิสาหกิจ					
บริษัท, ร้าน	34	158.71	688		
รับจ้าง, กรรมกร	45	160.51			
ทำงานให้ตัวเองไม่มีลูกจ้าง	208	163.18			
ทำงานให้ตัวเองมีลูกจ้าง	80	163.90			
ว่างงาน	264	162.97			
รวม	695		693		

2.1 รายได้ของบิดาของนักเรียน

จากตารางที่ 28 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในตารางจะเห็นได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันตามรายได้ของบิดาก็คือ นักเรียนที่บิดามีรายได้ระหว่าง 30,001-90,000 บาท เป็นกลุ่มที่โคเคแนนเฉลี่ยสูงสุด (169.3 คะแนน) และนักเรียนที่บิดามีรายได้ 10,001-20,000 บาท เป็นกลุ่มที่โคเคแนนเฉลี่ยต่ำสุด (160.0 คะแนน) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพิจารณาจากค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่บิดามีรายได้ต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "รายได้ของบิดาของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อเปรียบเทียบถึงปัจจัยอื่น ๆ อาชีพและรายได้ของบิดาอาจมีอิทธิพลน้อยกว่ารวมทั้งเชื่อว่ารายได้ของบิดาโดยลำพังไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามรายได้นักเรียน
ต่อเดือน

รายได้นักเรียน ต่อเดือน	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ต่ำกว่า 5,000 บาท	281	163.28	4	0.69	0.60
5,001-10,000 บาท	196	164.58	520		
10,001-20,000 บาท	31	159.97			
20,001-30,000 บาท	9	161.55			
30,001-90,000 บาท	8	169.29			
รวม	525		524		

2.2 รายได้ของมารดาของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่มารดามีรายได้ต่างกัน พบว่า ในทำนองเดียวกันรายได้นักเรียนที่มารดามีรายได้ระหว่าง 30,001-90,000 บาท เป็นกลุ่มที่ได้นักเรียนเฉลี่ยสูงสุด (186.0 คะแนน) และนักเรียนที่มารดามีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท เป็นกลุ่มที่ได้นักเรียนเฉลี่ยต่ำสุด (152.9 คะแนน) หากพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยนี้แล้วจะเห็นได้ว่า ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันตามรายได้นักเรียน แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่มารดามีรายได้ต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 29) ทำให้ไม่อาจยอมรับสมมติฐานที่ว่า "รายได้นักเรียนของมารดาของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการควบคุมตัวแปรภายนอกบางตัวที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา เช่น เพศของนักเรียน ระดับการศึกษามารดา อีกประการหนึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาจากแบบเรียน ครู (ดูตารางที่ 25, 26 ในภาคผนวก ข.) ดังนั้นแบบเรียน ครู น่าจะมีผลต่อแนวความคิดเกี่ยวกับประชากร

ศึกษา (ทัศนคติ) มากกว่าปัจจัยเกี่ยวกับรายได้ของมารดา

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามรายได้มารดา
ต่อเดือน

ทัศนคติ รายได้มารดา ต่อเดือน	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ต่ำกว่า 5,000 บาท	260	163.97	4	2.93	0.06
5,001-10,000 บาท	57	157.37	328		
10,001-20,000 บาท	7	159.86			
20,001-30,000 บาท	7	152.85			
30,001-90,000 บาท	2	186.00			
รวม	333		332		

ก. ปัจจัยด้านสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยทางสังคมที่จะนำมาศึกษา 2 ปัจจัยด้วยกัน คือ

1. ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาของนักเรียน
2. ประเภทของที่พักอาศัยของนักเรียนขณะที่กำลังศึกษาอยู่

1.1 ระดับการศึกษาของบิดาของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาค่ากว่า ป.4 เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (168.4 คะแนน) และนักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษา ม.ศ. 1-ม.ศ.3 เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (160.7 คะแนน) เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันตามระดับการศึกษาบิดา แต่เมื่อทดสอบ

ทางสถิติโดยพิจารณาค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 30) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่าการศึกษาของบิดาของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาซึ่งได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ครูในโรงเรียน แต่ความรู้ที่ได้ยังไม่มากพอที่นักเรียนจะตัดสินใจเรื่องประชากรได้อย่างถูกต้อง จริงอยู่จากในส่วนที่แลพบว่า ระดับการศึกษาของบิดาก่อให้เกิดความแตกต่างในความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน แต่ผู้วิจัยคิดว่าถ้าบิดามีระดับการศึกษาสูงก็ย่อมต้องการให้บุตรมีการศึกษาสูงด้วยทั้ง ๆ ที่บิดาอาจจะไม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนบุตร แต่บิดาก็อาจมีวิธีอื่นให้บุตรมีความรู้ เช่น ให้เรียนในโรงเรียน อาจมีการจ้างครูสอนพิเศษ ให้สิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษา เช่น ไม่ต้องให้บุตรช่วยทำงานที่บ้าน ดังนั้นระดับการศึกษาของบิดาจึงก่อให้เกิดความแตกต่างในความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาได้ แต่ความรู้ที่นักเรียนได้รับคงจะยังไม่เพียงพอที่จะมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชากรศึกษาได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา
บิดา

ทัศนคติ ระดับการศึกษาบิดา	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ไม่ได้เรียน	20	161.30	6	1.07	0.38
ต่ำกว่า ป.4	18	168.39	590		
ป.4-ป.7หรือม.1-ม.3 เติม	279	164.50			
ม.4-ม.6เติม หรือม.ศ.1-ม.ศ.3	98	160.67			
ม.7-ม.8เติมหรือ ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า	59	160.98			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	54	163.33			
ปริญญาตรีขึ้นไป	69	164.58			
รวม	597		596		

1.2 ระดับการศึกษาของมารดาของนักเรียน

จากการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่างกัน พบว่า เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจะเห็นได้ว่าทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียนแตกต่างกันตามระดับการศึกษาของมารดา กล่าวคือ นักเรียนที่มารดาไม่ได้เรียนเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (165.9 คะแนน) นักเรียนที่มารดามีการศึกษาสูงสุด ม.ศ.4-5 เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (158.5 คะแนน) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาต่างกันจะมีทัศนคติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 (ดูตารางที่ 31) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "ระดับการศึกษาของมารดาของนักเรียนน่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาที่มารดามีอยู่ยังไม่มากพอ ถึงมารดาเองก็ไม่อาจตัดสินใจเกี่ยวกับภาวะประชากรและผลสืบเนื่องจากภาวะประชากรได้ทุก ๆ กรณี ฉะนั้นนักเรียนอาจจะ

ได้รับความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาจากมารดาบ้าง แต่ความรู้ที่ได้อาจไม่เพียงพอที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับประชากรศึกษาได้

ตารางที่ 31 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา
มารดา

ทัศนคติ ระดับการศึกษามารดา	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ไม่ได้เรียน	24	165.87	6	1.41	0.21
ต่ำกว่า ป.4	26	159.38	590		
ป.4-ป.7หรือม.1-ม.3 เกิม	377	164.60			
ม.4-ม.6เกิม หรือ ม.ศ.1-ม.ศ.3	63	162.00			
ม.7-ม.8เกิม หรือ ม.ศ.4-ม.ศ.5 หรือเทียบเท่า	38	158.47			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	41	159.27			
ปริญญาตรีขึ้นไป	28	164.39			
รวม	597		596		

2. ประเภทของที่พักอาศัยของนักเรียนขณะที่กำลังศึกษาอยู่

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่มีที่พักอาศัยขณะกำลังศึกษาอยู่ต่างกัน จากตารางที่ 32 พบว่า นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง เป็นกลุ่มที่ไคคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (163.6 คะแนน) และนักเรียนที่พักอาศัยอยู่อิสระ ลำพังเป็นกลุ่มที่ไคคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (161.0 คะแนน) แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาค่า F ในตาราง พบว่า นักเรียนที่มีที่พักอาศัยขณะที่กำลังศึกษาอยู่ต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "ประเภทของที่พักอาศัยของนักเรียนขณะที่กำลังศึกษาอยู่น่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา"

ของนักเรียน" ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติด้านประชากรศึกษาส่วนใหญ่ของนักเรียนอาจขึ้นอยู่กับปริมาณความรู้เรื่องนี้ที่ศึกษาสอดคล้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับประเภทของที่พักอาศัยเช่นเดียวกับที่ได้นพบในกรณีเรื่องของความรู้ที่มีเกี่ยวกับประชากรศึกษา

ตารางที่ 32 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามที่พักอาศัยขณะที่กำลังศึกษาอยู่

ที่พักอาศัย ขณะศึกษา	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
บิดาและหรือมารดา	540	162.23	3	0.32	0.81
ญาติพี่น้อง	189	163.64	752		
เพื่อน	13	162.62			
อยู่อิสระลำพัง	14	161.00			
รวม	756		755		

ง. ปัจจัยอื่น ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดปัจจัยอื่น ๆ ที่จะนำมาศึกษา 3 ปัจจัยคือ

1. ประสบการณ์เกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน
2. ความถี่ในการรับข่าวจากสื่อมวลชน
3. ประเภทของกลุ่มโรงเรียน

1. ประสบการณ์เกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับประชากรศึกษาต่างกัน จากตารางที่ 33 พบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องต่อไปนี้ คือ เคยจัดหรือร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับด้านประชากรศึกษาหรือเคยชมนิทรรศการเกี่ยวกับประชากรศึกษาหรือเคยเรียนวิชาประชากรศึกษา (ส 061) อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นกลุ่ม

ที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (163.7 คะแนน) และนักเรียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องต่อไปนี้ คือ เคยจัดหรือร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับด้านประถมศึกษา, เคยชมนิทรรศการเกี่ยวกับประถมศึกษาและเคยเรียนวิชาประถมศึกษาซึ่งเป็นวิชาเลือกในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ส 061) เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (159.3 คะแนน) เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับประถมศึกษาที่นักเรียนได้รับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาค่า F ในตารางพบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับประถมศึกษาต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประถมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แม้ว่าเราไม่อาจยอมรับสมมุติฐานที่ว่า "นักเรียนที่มีประสบการณ์ด้านศึกษามากกว่าน่าจะมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อศึกษามากกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในด้านศึกษาน้อยกว่า" แต่ผลปรากฏครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของศุภวิทย์ เจริญการ ที่พบว่านักเรียนที่เรียนและไม่ได้เรียนวิชาศึกษามีเจตคติต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทยไม่แตกต่างกัน¹ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้ควบคุมมีอิทธิพลมากกว่าประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น เพศ เป็นต้น หรือประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับไม่มากพอถึงระดับที่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญได้

ตารางที่ 33 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประถมศึกษาจำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับประถมศึกษาของนักเรียน

ทัศนคติ ประสบการณ์เกี่ยวกับ ประถมศึกษา	ทัศนคติเกี่ยวกับประถมศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
ประสบการณ์ 1 อย่าง	305	163.68	2	1.52	0.22
ประสบการณ์ 2 อย่าง	212	162.12	575		
ประสบการณ์ 3 อย่าง	61	159.34			
รวม	578		577		

¹ศุภวิทย์ เจริญการ, "ความรู้และเจตคติของนักเรียนที่เรียนและไม่ได้เรียนวิชาประถมศึกษาาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเพิ่มประชากรของประเทศไทย," หน้า 86.

2. ความดีในการรับข่าวจากสื่อมวลชน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความสนใจในการรับความรู้จากสื่อมวลชนต่อสัปดาห์ (แทบทุกวัน, บางวัน, ไม่สนใจเลย) สื่อมวลชนที่ศึกษามีดังนี้ คือ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์และหรือรายเดือน วิทยุ, โทรทัศน์, ใบบลิว และหรือแผ่นภาพ เอกสารทางวิชาการ โปสเตอร์ ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สนใจในการรับความรู้จากสื่อมวลชนดังกล่าวต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูจากค่า F ในตารางที่ 34, 35, 36, 37, 38) ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลที่เหมือนกันในเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความดีในการรับความรู้จากสื่อมวลชนต่อสัปดาห์

ตารางที่ 34 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความสนใจในการรับความรู้จากหนังสือพิมพ์รายวัน

ความสนใจ ทัศนคติ ในการรับความรู้ จากหนังสือพิมพ์รายวันต่อสัปดาห์	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
แทบทุกวัน	414	163.68	2	1.85	0.15
บางวันเป็นครั้งคราว	282	162.12	698		
ไม่สนใจเลย	5	159.34			
รวม	701		700		

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความสนใจต่อ
สัปดาห์ในการรับความรู้จากนิตยสารรายสัปดาห์และรายเดือน

ทัศนคติ ความสนใจในการรับความรู้ จากนิตยสารรายสัปดาห์, รายเดือนต่อสัปดาห์	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
แทบทุกวัน	49	159.63	2	1.12	0.30
บางวันเป็นครั้งคราว	572	163.43	692		
ไม่สนใจเลย	76	161.66			
รวม	695		694		

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความสนใจต่อ
สัปดาห์ในการรับความรู้จากการฟังวิทยุ

ทัศนคติ ความสนใจในการรับ ความรู้จากการฟังวิทยุต่อ สัปดาห์	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
แทบทุกวัน	451	162.60	2	1.60	0.20
บางวันเป็นครั้งคราว	235	163.82	694		
ไม่สนใจเลย	11	154.27			
รวม	697		696		

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความสนใจ
ต่อสื่อบันทึกในการรับความรู้จากการดูโทรทัศน์

ความสนใจทัศนคติ ในการรับความรู้ จากกรดูโทรทัศน์ ต่อสื่อบันทึก	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
แทบทุกวัน	527	163.42	2	1.52	0.22
บางวันเป็นครั้งคราว	161	161.60	695		
ไม่สนใจเลย	10	155.20			
รวม	698		697		

ตารางที่ 38 เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามความสนใจ
ต่อสื่อบันทึกในการรับความรู้จากการอ่านใบปลิวหรือแผ่นภาพหรือเอกสาร
ทางวิชาการ โปสเตอร์

ความสนใจทัศนคติ ในการอ่านใบปลิว ต่อสื่อบันทึก	ทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
แทบทุกวัน	32	160.25	2	2.17	0.12
บางวันเป็นครั้งคราว	497	163.94	691		
ไม่สนใจเลย	165	160.89			
รวม	694		693		

3. ประเภทของกลุ่มโรงเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาระหว่างนักเรียนที่
ศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า นักเรียนกลุ่มโรงเรียนสตรีเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูง

สุด (167.1 คะแนน) และนักเรียนกลุ่มโรงเรียนชายไค้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (158.8 คะแนน) เมื่อทดสอบทางสถิติโดยพิจารณาจากค่า F ในตารางพบว่า หัสนคติของนักเรียนที่ศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 39) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ว่า "ประเภทของกลุ่มโรงเรียน (โรงเรียนชาย, โรงเรียนสตรี, โรงเรียนสหศึกษา) น่าจะมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในหัสนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักเรียน" และสอดคล้องกับการวิจัยของปรียา อันตระกูล ที่พบว่า หัสนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแตกต่างกันตามโรงเรียนชาย โรงเรียนสตรี และโรงเรียนสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ .05¹

ตารางที่ 39 เปรียบเทียบหัสนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาจำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

หัสนคติ กลุ่มโรงเรียน	หัสนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา				
	N	\bar{X}	df.	F-RATIO	F
โรงเรียนชาย	247	158.78	2	13.34	0.00*
โรงเรียนสตรี	247	167.05	755		
โรงเรียนสหศึกษา	264	162.05			
รวม	758		757		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ปรียา อันตระกูล, "ความรู้และหัสนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครในด้านเพศศึกษาและการวางแผนครอบครัว," หน้า 95.